

5.6.
1921

Forstander **Holger Begtrup**, Frederiksborg højskole, talte om at samles om at læge sårene nu, hvor Sønderjylland var kommet hjem igen. Nu må der sættes ind på at få det folkelige oplysningsarbejde i gang.

1909
betalende
deltagere

Forstander **Ejnar Munk**, Høng højskole, talte om almuen og bonden i samfundet og hos forfatterne Hostrup, Saxo og Holberg, hvor bonden til sidst trådte frem og tog over ved systemskiftet i 1901 – og det havde i det væsentligste været en lykkelig tid.

Pastor **Ivar Thomsen**, Birkerød, talte om Grundtvigs betydning for landet, og hvor stor betydning hjemmet i Udby præstegård har haft for Grundtvig.

5.6.
1922

Højskoleforstander **Johan Borup**, Borups højskole, København, mindede om, at alle partier arbejder for det heles vel, men der er nu megen utilfredshed og økonomiske bekymringer. Danskerne burde ikke være så utilfredse.

1463
betalende
deltagere

Højskoleforstander **A.D. Dalsgaard**, Sorø højskole, talte om friheden – både trosfriheden, skolefriheden og tankens frihed – selv om grundloven både giver og begrænser frihed. Friheden er i realiteten blevet begrænset gennem de sidste 20 år.

Pastor **Hammer**, Tølløse, talte om det, der giver et menneske værdi. Alt for ofte er det dog pengene, som bestemmer det almindelige omdømme. Evnerne må heller ikke være bestemmende for vor vurdering af et menneske. Evner og kræfter giver kun værd, når de bruges i det godes tjeneste.

5.6.
1923

Pastor **Hammer**, Tølløse, tog udgangspunkt i den uskrevne lov "Hvad et menneske sår, skal det også høste". Kristendommen er ikke i strid med forskningen, f.eks. Charles Darwins. Løgner er timelig, mens sandheden har evighedsværdi.

1425
betalende
deltagere

Censor **P.A. Rosenberg**, Frederiksberg, talte om parlamentarismen og fortalte om en fremsynet amerikansk bog fra 1874 af Walt Whitmann, som mente at man – for at bevare sin egen personlighed – helst skal holde sig ude af partierne, selv om de har deret ret og vil gøre deres nytte.

Landstingsmedlem **Jefsen Christensen**, Høgsbro, erindrede om, at med enhver gave følger en opgave – i sagen om Sønderjyllands genforening med Danmark skal vi forstå at behandle de tysksindede i Sønderjylland på rette måde, så vi undgår stats-egoisme. Nu skal mindretallet nord for grænsen behandles på samme måde som vi ønsker for det danske mindretal syd for den nye grænse.

5.6.
1924

75 års dagen for den første grundlov i 1849.

Forstander **Holger Begtrup**, Frederiksborg højskole, talte også om året 1824, som blev et åndeligt og socialt vendepunkt, hvor Grundtvig, St.St. Blicher og Ingemann slog igennem med folkelig digtning.

1169
betalende
deltagere

Højskoleforstander **Kvaale**, Norge, talte om høvdingetanker fra en fjern fortid og den nyere tid, formuleret af Olaf Trygvason og Hellig Olaf, henholdsvis Henrik Wergeland, Bjørnstjerne Bjørnson og Ivar Aasen. Han berørte også den dansk-norske uenighed om Grønland.

Pastor **N. A. Jensen**, Møgeltønder, talte om egenens første folkemøde, nemlig i 1846 i Næstved, hvor der blev talt om den svejtske skolemand Pestalozzi og hans "Danske samfund". I 1848 efter talte Grundtvig, og der indløb nyt om grænsekampene – både de fysiske og de kulturelle.

5.6.
1925

Forstander **Emil Dam**, Indbyderforeningen, bød velkommen til den "nye kilde", nemlig **Ordets ilde**, der oplyser om, hvad vi har at leve for i folk og hjem, skole og kirke.

1482
betalende
deltagere

Forstander **Jens Rosenkjær**, Roskilde Højskole, talte om, at industrialiseringen med mange tandhjul, som skal virke sammen, er blevet sårbart for svigt i ét tandhjul. Endvidere arbejder nogle kun for deres egen sag under fællesskab med det omgivende samfund og folk.

Forstander **Frederik Nørgaard**, Antvorskov Højskole, talte ud fra Hostrups sang "Det som lysner over vangen". Ungdommen kan ofte bedst kendes på, hvad den foretager sig i sin fritid, som man jo selv kan bestemme over. Man skal have orden i sagerne og være optaget af noget, der værner – det giver indhold og modner til fremtiden.

Pastor **Jersin**, Herlufmagle/ Væggerløse, talte ud fra H.C. Andersens "At være på rette plads". Et lands frihed og lighed trækker ofte i modsat retning, dvs. stor frihed giver stor ulighed socialt set. Den første grundlovsgivende rigsdag var stort set godt sammensat, og landet havde i Frederik VII en konge på bølgelængde med folket.

5.6.1921

Folkemødet i Mogenstrup Skov.

Mødet begynder Søndagen den 5. Juni, Kl. 2 $\frac{1}{2}$.
Talerne er: Forstanderne H. Begtrup og E. Munk,
Høng, og Pastor Thomsen fra Birkerød.
Adgang betales med 75 Øre.

Folkemødet i Vordingborg

begynder Valdemarsdagen den 15. Juni, Kl. 2.
Der vil blive talt af Forstanderne Povl Hansen, Valle-
kilde, og Joh. Borup, København, samt af Pastor Hammer,
Tølløse
Adgang: 75 Øre.
Paa Indbydernes Vegne:
Emil Dam. Meinertsen.
Næstved Tidende 31.5.1921

Taler 1: Forstander **Holger Begtrup**,
Frederiksborg højskole
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Holger_Begtrup

Taler 2: Forstander **Ejnar Munk**, Høng
højskole
<http://www.troldkaerkatteri.dk/kristoffermunk.html>

Taler 3: Pastor **Ivar Thomsen**, Birkerød

1909 betalende voksne deltagere a' 0,75 kr.

Holger Begtrup

Ejnar Munk

Næstved Tidende den 7.6.1921:

Folkemøder og Grundlovsfester paa 5te Junidagen.

Folkemødet i Mogenstrup.

—o—
Halvtredie Tusind Mennesker til Møde.

—

Trods Uvejret, der Søndag Morgen drog hen over Sydsjælland og paa sin Vej forvoldte adskillig Skade, Uro og Ængstelse, var der ved Tretiden Søndag Eftermiddag, da Mødet var indledet, ca. halvtredie Tusinde Mennesker paa det historiske Mødested under de gamle Bøge i Mogenstrup Skov, og som ved Mødets 15 Forgængere var det ogsaa denne Gang gode og vægtige Ord, der lød fra Talerstolen. Ordførerne var Forstanderne Begtrup, Frederiksborg, E. Munk, Høng, og Pastor Thomsen, Birkerød.

Forstander Dam, Brøderup,

bød paa Indbydernes Vegne velkommen til Talere og den talrige Forsamling. Den store Tilslutning, som vi atter i Aar kan glæde os ved, er for os et Tegn paa, at vore Tilhørere har faaet noget med hjem fra de tidligere Møder. Det er i Dag vor Grundlovs Fødselsdag; vor ny Grundlov af 5. Juni 1915 blev til ved Samvirke mellem alle Partier, og med Ønsket om, at vi maa faa noget godt ud af vor ny Grundlov, baade folkeligt og nationalt, indleder vi dette Møde med et Leve for Grundloven!

Efter at man havde sunget Holger Begtrups Sang til Dannebrog's Pris talte

Forstander Begtrup:

Der er Forskel paa Grundlovsfesterne nu og den Gang, da min gamle politiske Kampfælle, Emil Dam og jeg var unge. Nu har vi faaet en uomstridt og friskindst Grundlov, ikke just en Kongens Gave alene, men som Folkets vundne Grundlov. Den er hele det danske Folks selverhvervede og sikre Ret. Nu er saa Spørgsmaalet, om vi kan samles under denne Grundlov med samme Festfølelse som vi samledes paa Grundlovsdagen den Gang, da det gjaldt om at tilbagevinde Junigrundloven.

Men ved Siden heraf skal vi huske paa, at naar vi nu samles paa Grundlovsdagen, saa har vi vore danske Sønderjyder med os. Men ogsaa i denne sidste Glæde er der et Tvilsspørgsmaal, det nemlig, om vi kan taale at undvære det Savn og det Saar, som vi havde, saa længe vi var skilt fra Sønderjyderne. Fra de enkelte Hjem kender vi, hvilken Betydning det kan have, at Hjemmets enkelte Medlemmer har en fælles Sorg at bære, og det samme gælder i vort Folkeliv.

Grundtvig har atter og atter peget paa som et Hovedtræk i vort Folkeliv, at der maatte Nød til for at holde os vaagne, og at naar Nøden var størst, var Hjælpen nærmest. Det kender man ikke mindst her i Sydsjælland, hvor Valdemarkerne har færdes. Vi kender det fra den Gang. Niels Ebbesen slog den kullede Greve, eller fra Svenskekrigen i 1658—59, eller den Afmagt, som Grundtvig selv oplevede at se, da Guds Kirke for mere end Hundrede Aar siden var sunket saa dybt, som den var. Den Gang var Nøden stor, men da den var størst, var Hjælpen nærmest.

I 1813 sang Grundtvig om Fædrelandet, som befandt sig paa Afgrundens Rand; men en lille Menneskealder senere kunde han tilføje om det samme Fædreland: „Du endnu har det bedste tilbage, thi end lever den gamle af Dage“. Den „Gamle af Dage“ har ordnet det saaledes for det lille, enfoldige danske Folk, som vor Historie viser Gang efter Gang, saa vi har kunnet leve et Folkeliv af Guds Naade.

Taleren mindede om, uden at vilde prise Krigen, hvad baade Trearskrigen og 64-Krigen førte til i Retning af Fællesskabsfølelse og vaagen Nationalfølelse. Den lille Del af det danske Folk syd for Grænsen har i de sidste 7 Aar lært at se, at naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest, og vi heroppe nord for Grænsen har lært at se, at Lykken som-

metider er bedre end Forstanden. Men skal vi være glade for det, der skete ved Genforeningen, maa vi ikke tage det overfladisk, som vi saa ofte gør. Da skal vi mindes, hvad vore Landsmænd dernede fra maatte betale for at komme tilbage. Og saa bør vi haabe, at vi kan holde os vaagne heroppe, nu da vi ikke længer har det blødende Saar dernede, og først og sidst bør vi give Gud Æren og Takken for, at han har friet os ogsaa gennem disse Trængsler.

Forstander Begtrup sluttede med at understrege et Par af de Opgaver, der nu maatte sættes Kraft ind paa, den folkelige Oplysning og dette at faa Arbejdet i Gang, udføre det med Kærlighed og Interesse, saa det bliver en Kilde til Lykke og Glæde, til et jævnt, muntret og virksomt Liv paa Jord, et Folkeliv af Guds Naade, først da er der de rette Betingelser for, at vi kan blive taknemlig for de Kaar, vi har vundet i vort gamle Fædreland, og med Ønsket om, at det maa ske, et Leve for vort Fædreland!

Forstander Munk:

Der er god Grund til, at vi Danske fejrer Grundlovsdagen som en folkelig Festdag, thi med 5. Juni Grundloven af 1849 var det, at Folket traadte frem paa Skuepladsen for at deltage i det fælles Arbejde, som skal udføres dér. Det saa Grundtvig, da han skrev: „Folkeligt skal alt nu være“ ... „noget nyt, der er i Gære, det selv Tosser kan forstå“. Den mærkelige Stilling, som indtraadte med Junigrundloven, har Hostrup givet Udtryk for i sit Skuespil: „Mester og Lærling“, hvis Hovedindhold Taleren skildrede, og hvor Almuen er repræsenteret ved „Aage“.

I samme Forbindelse erindrede Hr. Munk om Saxos og Holbergs Skildringer af Almuen og Bonden, og de Kaar, Bonden levede under, indtil han „rettede sin brede Ryg og slog Øjnene op“, saaledes som Hostrup synger i sin Sang, mødte frem ved de første Folkefester paa Himmelbjerget og herovre paa Øerne samledes med sine Standsfæller i Bondevennernes Selskab, saaledes som det skete omkring 1844, da Bønderne mødte frem paa Skuepladsen, men mødte som Underklasse. Fra 1848 til 1864 var de jo nærmest at betragte som Lærlinge; men efter at de Nationalliberale havde spillet saa grundig fallit, som Tilfældet var, traadte Bonden frem i den trange Tid med „Skatten i Gem“ og med „Folkets slumrende Kraft og Vid“.

Under det bevægede politiske Liv i Halvfjerdserne og Firserne arbejdede han sig fremad, til han i 1901 ved Systemskiftet rykkede frem til Førstepladsen paa Danmarks Scene.

Med „Mester og Lærling“ som Baggrund skildrede Tal. deEgen-skaber, Bonden har aabenbaret, efter at han er rykket op fra Lærling til Mester, og den Kritik, der med Rette eller Urette er kommen til Orde bl. a. for, at han har udviklet sig til at blive Arbejdsgiver og Kapitalist, at den Dannelse, han har tilegnet sig under sin Kamp, kun er en Politur paa Overfladen etc. Tal. bemærkede forskelligt til denne Kritik, men hævdede, at Kendsgerningerne viste, at de 20 Aar, der er gaaet, siden Bonden kom til Styret her i Landet, i det væsentlige havde været en lykkelig Tid, og sluttede med Ønsket om, at Bonden fremdeles maatte være „Boets Værge“. (Bifald.)

Efter en Times Pause fortsattes Mødet ved Sekstiden med et kort og godt Foredrag af

Pastor Thomsen:

Der tales om, at det Liv, Grundtvig i sin Tid vakte, nu om Dage skal være kommen ind i en Skumringstid. Det vilde jeg nødig tro, og heldigvis er der da ogsaa Tegn paa, at denne Paastand ikke er rigtig. Naar der som her i Mogenstrup paa en Dag som denne og Aar efter Aar kan samles Folk i Tusindvis, da er dette et af Tegnene. Udlændinge, der kommer hertil, kan ogsaa faa Øje paa disse Tegn. De beundrer ikke alene vore Bælte og Sunde, men de ser ogsaa, hvad det Vækkelses- og Oplysningsar-

bejde, Grundtvig satte i Gang, har betydet og betyder. En af disse Gæster betegnede endog Grundtvig som Danmarks Redningsmand.

Naar Grundtvig blev det, han blev, var det ikke alene i Kraft af de Kampe, han maatte gennemgaa, men ogsaa fordi han var udgaaet fra et saa godt Barndomshjem som det, han havde i Udby Præstegaard. Han beskriver dette Barndomshjem Gang efter Gang, Haven, Stuerne derhjemme i Præstegaarden i Udby. Det har haft sin store Betydning for Grundtvig, dette Barndomshjem. Det blev Midtpunktet i alt det, vi kalder Grundtvigs folkelige Opdragelsesarbejde. I sit Digt „Udby Have“ har Grundtvig givet Udtryk for de Følelser, hvormed han omfattede Hjemmet i Udby.

For Tiden har vi ikke gunstige Forhold her i Landet, hverken for Friskolen eller for Friheden i Kirken; de kolde Kundskaber er kommet i Højsædet paa Bekostning af det Liv og den Lyst, der skulde være. Det fri Aandsliv, som Grundtvig bragte ind i Skole og Kirke, har dog sat saa dybe Spor, at de ikke udslettes, og det vil sikkert atter komme til sin Ret igen, fordi det ejer en Værdi, vi ikke kan undvære.

Ser vi paa det grundtvigske i vort Kirkeliv, da opdager vi Gang efter Gang, at det er Hjemmet i Udby, der gaar igen. Baa de i sine Pinsesalmer, sine Jule- og Paaskesalmer klinger der Toner, hentet fra Præstegaarden og Haven i Udby. Derfor blev han den store Folkedigter, fordi al hans Digtning bundet i Hjemmet.

Taleren sluttede: Jeg haaber, at vi atter maa komme ind i en Bevægelse, hvor det bliver Hjemmene, der fører an, og ikke den offentlige Skole. I denne Bevægelse skal ikke mindst Kvinderne føre an. Om Ungdommen skal faa aandelige Glæder, beror først og sidst paa Hjemmene. Det er Hjemmenes Sag og Kvindernes Sag at tage fat her. Hvad Mødrene synger ind i deres Børns Hjerter, betyder saa uendelig meget.

Efter at man havde sunget „Dejlig er Jorden“, afsluttede Forstander D a m Mødet med en Tak til dets tre gode Ordførere. Dagen begyndte tung og mørk, men desuagtet blev det et godt Møde, som forhaabentlig vilde kunne glæde alle dets Deltagere i de kommende Dage.

Efter at Smed Jens Pedersen, Blangslev, havde fremsat et Par Bemærkninger fra Talerstolen, brød den store Forsamling op efter at have tilbragt nogle gode Timer paa den gamle Mødeplads.

5.6.1922

Folkemødet i Mogenstrup Skov

begynder 5. Juni (2. Pinsedag), Kl. 2 1/2.
Foredrag af Højskoleforstanderne Joh. Borup, København,
Dalsgaard fra Sorø og Pastor Hammer, Tølløse.

Mødet paa Slotsruinen i Vordingborg

Valdemarsdagen den 15. Juni, Kl. 2, med Foredrag af Sønder-
jyden Nis Nissen, Censor P. A. Rosenberg og Pastor Kring
fra Stege.

Adgang til Møderne betales med 75 Øre.

Emil Dam. Meinertsen.

Næstved Tidende 29.5.1922

Taler 1: Højskoleforstander **Johan Borup**,
Borups højskole, København
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Johan_Borup

Taler 2: Højskoleforstander **A.D. Dalsgaard**,
Sorø højskole
<http://www.soroe-hojskoleforening.dk/historie.htm>

Taler 3: Pastor **Hammer**, Tølløse

1463 betalende voksne deltagere a' 0,75 kr.

Johan Borup

A. D. DALSGAARD.

Næstved Tidende den 6.6.1922:

Grundlovsdagens Møder i Syd- og Sydvestsjælland.

Folkemødet i Mogenstrup

havde som sædvanlig samlet en meget talrig Forsamling, 18—2000 Mennesker, under Festpladsens højtstammede Bøge.

Forstander Dam, Brøderup, bød paa Udvalgets Vegne velkommen og gjorde opmærksom paa, at det i Aar var 17 Aar siden, Grundlovsdagens Folkefester i Mogenstrup begyndte. — Tal. omtalte den af Krigen fremgaaede Nedgangstid og Midlerne til at komme over den. I hvert Fald maa Arbejdsmodet genrejses, og mod Materialismen maa vi rejse Hjertets Ret og aabne for Kilderne fra Bunden.

Forsamlingen sang derpaa „Langt højere Bjerge“.

Højskoleforstander Borup, København,

indledede sit Foredrag med at minde om, at alle Partier trods deres Stridigheder arbejder for det heles Vel. Men, fortsatte han, alle er nu til Dags utilfredse og gnavne. Lloyd George, Lenin, Europa, hele Verden. Vi trykkes af økonomiske Bekymringer, og det er kun naturligt og forstaaeligt. Men paa Danmarks Festsdag, naar vi samles under de lysegrønne Bøge, da maa Utilfredsheden og Surheden blive hjemme. Den maa vejres bort af det friske Pust af Havet.

Havet, det er Danmarks Poesi. Men Bøgene, vil De invende. Naar der er gaaet endnu en kort Tid, da vil Bladene blive mørke og læderagtige, og vi lægger ikke mere Mærke til dem. Skovens Poesi forsvinder, men Havets bliver.

Det er Sagens poetiske Side. Men er vi i Grunden ikke ogsaa lykkelige, politisk, socialt og, trods alt, ogsaa økonomisk set? Vi slap for Krigens Rædsler, og vi fik ved dens Slutnin vort mest brændende Ønske opfyldt, saa smukt og saa retfærdigt, som vi kunde ønske.

Det er en naturlig Ting, at man synes, ens eget er det bedste. Kun naar vi er bundet til vort eget, som Bøgen her gennem Roden er bundet til den moderlige Jord, kun da har vi Betingelser for at forstaa Helheden. Deri er vi Danske lykkelige, at vi indbyrdes er saa forskellige og dog fælles om Helheden. Havet deler og samler paa en Gang. At vort Land er saa omslynget af det, er paa en Gang en økonomisk og folkepsykologisk Vinding. Store Stater kæmper for at komme frem til Havet, at faa en Havn og derved Adgang til at blive delagtige i Verdensomsætningen. Den Adgang har Naturen skænket os i saa rigt Maal, som vi kan ønske det.

Vi driller undertiden hinanden indbyrdes. Vi er smaalige, lad os bare indrømme det. Men naar Kniven sættes os paa Struben, da handler vi oftest rigtigt. — Tænk paa Island og Sønderjylland.

Og dette, at vi alle sammen synes, vi er de bedste, hvor bidrager det ikke til sund Selvhævdelse og Kappelstrid. Jyderne er maaske de dygtigste (der er bare den Fejl ved dem, at de ved det selv), men vi Sjællændere er de beskædneste. Og saa fremdeles! Vi mangler det stærke, personlige Initiativ. Men det forhindrer ikke, at det ligger paa Bunden af vort Sjæleliv og blot trænger til at vækkes.

Med disse Ord et Leve for det bøgeløvede, saltvandssprøjtede Danmark (Hurra!)

Man sang „Der er et yndigt Land“, og derefter talte.

Højskoleforstander Dalsgaard,
Sorø,

om Friheden. Med Undtagelse af Kærlighedens sødtduftende Rose er vist intet andet Begreb besunget, som Friheden er blevet det. Men hvad er da Friheden? Lov til at gøre, hvad man vil, er den ikke. Det kan vi hurtigt blive enige om. Vor Grundlov, hvorom vi i Dag samles, giver os ganske vist Frihed, men indskrænker i lige saa høj Grad Friheden. Det maa enhver Lov gøre. Grundloven gav os den kosteligste Frihed af alle:

Trosfriheden, men indskrænkede den samtidig ved Bestemmelsen om, at den evangelisk-lutherske Kirke støttes af Staten. Og den Paragraf blev ikke ophævet ved vor sidste Grundlov. Den havde nemlig det store Flertal af Folket bag sig.

Ogsaa Skolefriheden er begrænset. Vi maa alle være med at bære Folkeskolen oppe, selv om vi ikke benytter den.

Jamen, Tankens Frihed har vi da fuldt ud, vil mange mene. Nej, saamænd har vi ej. Kun saa længe Tankerne bliver, om jeg saa maa sige, paa Produktionsstedet, er det rigtigt. Tanker er ikke toldfri. Saa snart vi fremsætter dem, mødes de ofte af ligefremme Indførselsforbud, og endnu tiere maa der betales Told af dem.

Frihed som Begreb træffer vi aldrig fuldt ud virkeliggjort her i Livet. Heller ikke politisk. Jeg tvivler om, at vi her i Landet nogen Sinde har set Friheden mere begrænset ved Love, Anordninger og Cirkulærer, end den har været de sidste 20 Aar.

Men er Friheden da noget virkeligt, vil mange spørge. Ja, den er. Den er et Ideal, et af Menneskehedens store Maal. Men Friheden kan ikke skænkes ved nogen Lov eller Anordning, ikke ved noget ydre. Den maa komme inde fra og dens fulde Besiddelse betyder, at man kun vil det gode. Ved Guds Aands Hjælp, men ogsaa kun ved den kan vi komme dertil.

Efter at man havde sunget „Frihed er det bedste Ord“ var der 1½ Times Pause. Kl. 6 samlede man atter paa Festspladsen til det sidste Foredrag, i hvilket

Pastor Hammer,
Tølløse,

talte om det, der giver et Menneske Værd. Jeg har, begyndte Hr. H., derved vilet gøre opmærksom paa, at vi samles paa en kirkelig Festsdag, og at det er vor Grundlovs Fødselsdag. Lignelsen om det betroede Pund kan hjælpe os til at bestemme, hvad et Menneske er værd.

Alt for ofte er det Pengene, der bestemmer det almindelige Omdømme. Hensynet er desværre tit proportionalt med Formuens Størrelse. Selv den radikaleste Socialdemokrat er, uden at han maaske ved af det, mere hensynsfuld med en Millionær end mod en af sine egne. Men vi skal paa den anden Side ikke lægge den rige for Had og ikke misunde ham og ikke smigre den fattiges daarlige Tilbøjeligheder — det er gjort alt for meget.

Heller ikke Evnerne bør være bestemmende for vor Vurdering af et Menneske. Genidyrkelsen maa vi bort fra. „Den Slags Overmennesker skriver deres egne Love“, sagde man engang om Genierne. Dette vil vi ikke bøje os for. Vi maa stille de samme, ja strengere sædelige Krav til vore Førere end til Dussinmenneskene.

Vi er herhjemme ved at drukne i Eksamenskineseri. Karaktergivninger afsætter, som en af vore Pædagoger har sagt, Forstandsfedt i Stedet for Arbejdsmuskler.

Evner og Kræfter giver kun Værd, naar de bruges i det godes Tjeneste! Saadan værdsætter Gud! Og hver af hans Gaver rummer ogsaa en Opgave.

Det er de unævnte Tusinder, der bærer et Folk, og ikke de 50 Navne, vi daglig ser i Bladene.

Der tales om, at den hvide Race nu gaar ind i sin Skumringstid. Jeg tror det ikke. Saa sandt vi alle løfter i Flok og faar rejst Arbejdsmodet, da er jeg overbevist om, at det er Gry, vi gaar imod.

Der er Vaartoner at høre, ikke mindst nedad i vort Folk.

Det er Trofastheden, der giver et Menneske Værd! Baade i det timelige og det evige.

Den store Arbejdsgiver har Brug for os, naar blot vi er trofaste. Husk paa (som Skræppenborg sagde til Kr. Kold), at Gud har Brug for dig og du skal skønne paa dit evige Værd (Bifald).

Forstander D a m sluttede derpaa Mødet med en Tak til Forsamling og Talere og Skovens Ejer. Jeg tror, sagde han, at jeg

har Forsamlingens Tilslutning, naar jeg beder Pastor Hammer komme igen næste Aar (Bifald).

Det helt igennem vellykkede og smukke Møde sluttede derpaa med Afsyngelsen af „Dejlig er Jorden“.

5.6.1923

Folkemødet i Mogenstrup Skov

den 5. Juni begynder Kl. 2 1/2 med Taler af Pastor Hammer fra Tølløse, Censor P. A. Rosenberg og Sønderjyden, Landstingsmand Jepsen Christensen.

Ved Folkemødet paa Vordingborg Slotsruin

Valdemarsdagen den 15. Juni, Kl. 3, taler Forstander Monrad, Ryslinge, Dr. L. Moltesen og Provst Hansen, St. Fuglede. Adgangstegn: 75 Øre.

Paa Indbydernes Vegne:

Emil Dam. Melnertsen.

Næstved Tidende 30.5.1923

Taler 1: Pastor **Hammer**, Tølløse

Taler 2: Censor **P.A. Rosenberg**, Frederiksberg
[http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kunst_og_kultur/Litteratur/Forfatter/P. A. Rosenberg](http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kunst_og_kultur/Litteratur/Forfatter/P._A._Rosenberg)

Taler 3: Landstingsmedlem **Hans Jepsen Christensen**, Høgsbro
[http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Samfund_jura_og_politik/Myndigheder_og_politisk_styre/Politiker/Hans Jepsen Christensen](http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Samfund_jura_og_politik/Myndigheder_og_politisk_styre/Politiker/Hans_Jepsen_Christensen)

1425 betalende voksne deltagere a' 0,75 kr.

Næstved Tidende den 7.6.1923:

Grundlovsdagens Folke- og Ungdomsmøder i Syd- og Sydvestsjælland.

Folkemødet i Mogenstrup.

Hans Jepsen Christensen

Som de mange foregaaende Aar blev Mogenstrupmødet paa Grundlovsdagen ogsaa i Aar et stort Møde, uagtet Vejret var køligt og truede en Del af Dagen med Regnbyger. Der blev ved Indgangen til Mødepladsen solgt ca. 1400 Adgangstegn, og da ukonfirmerede havde gratis Adgang, vil man forstaa, at trods det kølige Sommervejr var der en stor Forsamling at tale til. Mødets Ordførere: Pastor Hammer, Tølløse, Censor P. A. Rosenberg og Gdr., Landstingsmand Hans Jepsen-Christensen, Høgsbro, Sønderjylland, ydede hver for sig lødige Bidrag til Mødet. Det var første Gang, Jepsen-Christensen talte her; Tilhørerne fik af hans Tale et stærkt Indtryk af, at de danske Sønderjyder i ham har en betydelig Repræsentant, en af de betydeligste, der er vokset op dernede i den sidste Halvdel af Udlændighedstiden.

Paa Grund af den store Mængde Referatstof fra Dagens mange Møder maa vi nøjes med et kort Referat. Jepsen-Christensen ønskede ikke sit Foredrag refereret.

Referat.

Paa Indbydernes Vegne indledede Forstander Emil Dam, Brøderup. Han mindedes i sin Indledning den Lov, efter hvilken Dagen har faaet Navn, fremhævede, at der vel var Mennesker, der saa hen til den frie Forfatning med Skepsis, idet man mente, den indeholdt en vis Fare. Men af Farerne skal man ikke lade sig skræmme. Vil man leve Livet, maa man tage de Farer, der følger med. Det gælder ogsaa, naar man vil leve det Frimandsliv, som Hostrup synger om: „Fra Frimands Ret og til Stormandsdaad, saa gaar Vejen i Nord“. Den nugældende Grundlov er vedtaget med Tilslutning af alle Partier og under den bør Folket møde frem i Fællesskab og bidrage til at bygge op, i Øjeblikket paa alt det, som den forfærdelige Verdenskrig har brudt ned. Vor Grundlov leve!

Pastor Hammer, Tølløse, var Mødets første officielle Taler. Han tog sit Udgangspunkt fra en af de uskreve Love, der har og til alle Tider vil have Gyldighed, den, der lyder saadan: „Hvad et Menneske saar, skal det ogsaa høste“. Det gælder Folkelivet som det gælder det enkelte Menneskes Liv, og det gælder hele Menneskelivet. I Jordbruget er der et vist Forhold mellem Sæd og Høst; det samme er der i Menneskelivet. Ikke mindst Forskere som Charles Darwin og Herbert Spencer har vist, hvilken Betydning Nedarvningen og Udviklingen har. Man har tidligere villet stille disse Forskere og deres Resultater i et Modsætningsforhold til Kristendommen. Det er der ingen Grund til. Denne moderne Forskning og dens Resultater kan saa udmærket sammen med den gode, gammeldags Kristendom.

Vi Kristne skal slet ikke være bange for Oplysning; tværtimod bør vi sige som Grundtvig: „Oplysning være skal vor Lyst, er det saa kun om Sivet“.

Darwin selv var langt fra at være Fritænker. Naar man undertiden mener at have faaet det Indtryk, stammer dette snarere fra hans Eftersnakker. Og Eftersnakkerne skal man altid tage med et vist Forbehold.

Vi har fra vort Ophav modtaget arvelig Paavirkning, og vi ved, at det nedarvede, baade de gode og de slette Egenskaber, gør sig stærkt gældende. Vi bærer et Ansvar for, hvorledes det Blod bliver, som skal rulle i den

kommende Slægts Aarer.

Men heldigvis er det ikke alene de daarlige Egenskaber, der nedarves, men ogsaa de gode. Disse sidste nedarves lykkeligt i forstærket Grad. Og det gode kan taale at blive brugt; og jo mere det bruges, des stærkere bliver det. Løgnen er heldigvis kun timelig; men Sandheden har Evighedsværdi. Vi skal leve Livet og være med i de ædles Kamp for alt, hvad der kan bidrage til at gøre vort Folk sundt, baade sjæleligt og legemligt.

Taleren kom i Forbigaaende ind paa Brandesianismen og dens opløsende og ødelæggende Virkninger paa Hjemlivet og fortsatte med at vise et Billede af Stillingen i Frankrig, efter at man havde faaet Religionen ud af Skolerne, og den Strømkænting, der i saa Henseende er sket i det Land i den aller nyeste Tid.

Han sluttede med at ønske, at vi her i Danmark maatte have mange gode Hjem, der levede med Øjet himmelvendt, lysvaagent for alt stort og skønt her nede, og samtidig med Blikket fæstet paa det, som „ædle kalde Livets Lyst“.

Leve Danmark!

Censor, cand. mag. P. A. Rosenberg

var anden Taler. Han indledede med i Tilslutning til Forstander Dam at sige nogle Ord om den Skepsis, der er oppe i Tiden med Hensyn til den Styreform i Staten, der betegnes som Parlamentarisme. Han troede ikke, at Parlamentarisme saa nær havde udspillet sin Rolle; men fremfor alt er det sikkert, at Demokratiet vil vedblive at bestaa og udvikle sig, uanset hvilke Styreformer der til de forskellige Tider er de raadende.

Det har bl. a. en af Demokratiets fremtrædende Skikkelser i Amerika, Digteren og Tænkeren Walt Whitmann saa klart peget paa. Han var født i 1819 og døde 1892. Han skrev om Nutiden og Fremtiden, og man forbaavses over den Klarhed og det Fremsyn, der præger hans Skrifter. Kun et enkelt af hans Værker er oversat paa Dansk, og denne Bog burde have en langt større Læsekreds, end den har haft og har. Whitmann blev i Amerika den unge Slægts Forbillede, og derfor burde han og hans Værker være kendt, ikke mindst paa alle danske Folkehøjskoler og iøvrigt i alle gode, danske Hjem.

Den af hans Bøger, som foreligger i dansk Oversættelse (fra 1874), er skrevet allerede i 60'erne, og han hævder bl. a. i denne, at de politiske Partier har deres Ret og vil ogsaa gøre deres Nytte, men selv maa man helst holde sig udenfor Partierne for at Personligheden kan udvikle sig under fri Former og ikke som en klippet Buksbomhæk.

Hr. Rosenberg omtalte ret indgaaende Whitmanns sociale og politiske Ideal, saaledes som de har fundet Udtryk i hans Bøger, og fremhævede sluttelig, at Whitmann ikke alene kæmpede for det sociale Ideal, men ogsaa for kristelige Ideal, idet han hævdede, at det sande Demokrati maatte være og blive religiøst.

Som Pastor Hammers hilstes ogsaa Censor Rosenbergs Foredrag med Bifald, da han sluttede.

Da disse to Talere skulde rejse umiddelbart efter, bragte Forstander D a m dem med Forsamlingens Tilslutning en Tak for deres gode Bidrag til Mødet.

Efter en Pavse paa en god Times Tid fortsattes Mødet Kl. 6 med

Landstingsmand H. Jepsen-Christensen

som Taler.

Landstingsmanden mindede i sin Indledning om, at med enhver

Gave følger ogsaa en Opgave. Det gælder Grundloven som det gælder den store Gave, vi modtog af ham, som holder Folkenes Skæbne i sin Haand, da vi i 1920 fik Genforeningen. Med denne sidste følger ogsaa en Opgave, som vi ikke maa glemme. Den Omstændighed, at der i det danske Sønderjylland er et Fremmedelement, og at denne Del af den sønderjydske Befolkning kom til Danmark imod deres Vilje, indeholder for os en Opgave, som vi skal vide at røgte paa rette Maade.

Der, hvor to Nationaliteter mødes, vil der bestandig være Kamp. Det har der været fra Tidernes Morgen, og det vedbliver der at være. Den ene Nationalitet vil i et saadant Grænseland yde den størst mulige Modstand mod, at den anden trænger frem. De mere kultiverede Folkeslag har i saa Henseende ikke været bedre end de mindre kultiverede. Stats-Egoismen viser sig overalt. Den stikker langt dybere, end de fleste mener.

Under Nationalitetskampen i Sønderjylland under Fremmedherredømmet var det særlig den negative Side af Nationalitetsfølelsen, der gav sig Udslag. Man mødte frem ved Valgene Gang efter Gang mandstærk for at protestere mod Fremmedherredømmet. Saaledes gaar det, naar Mennesker bliver afskaaret fra den naturlige Forbindelse med deres Modersmaal. Der bliver ikke Tid til at fordybe sig i det, der er vort Folks dyreste Eje. Men lykkeligvis blev der bødet paa det, der blev budt os i Skole og Kirke. Man fik Ungdommen ført i Forhold til det aandelige, nationale Liv, og var denne Side af vor Nationalitetskamp ikke blevet taget op, som den efterhaanden blev, er jeg sikker paa, at Udfaldet af Afstemningen d. 10. Februar 1920 ikke var blevet, som det blev.

Sprogforeningen gjorde Begyndelsen, hvilket Landstingsmanden nærmere omtalte, idet han samtidig fremhævede den positive Form, under hvilken Nationalitetskampen i Grænselandet nu føres, og som kort og godt gaar ud paa dette, at stille Tyskerne i Sønderjylland under samme Forhold, som vi ønsker for vore Landsmænd syd for Grænsen.

Gennemfører vi dette, da faar vi en ukuelig Værdi i dette at

være Danske. Den Maade at være Dansk paa bærer Lønnen i sig selv.

Landstingsmanden sluttede sit Foredrag, som han iøvrigt ikke ønskede udførligt Referat af, med et Leve for, at det danske Folk maa fylde sin Plads, ogsaa i Grænselandet. Gid det maa lykkes at fylde de af Gud givne Rammer med et rigt Livsindhold. Det danske Folk leve! (Stærkt Bifald!).

Provst Meinertsen, Mern, sluttede derefter Mødet med en Tak til den sidste Taler. Det er første Gang, vi her ved disse Møder har haft en Sønderjyde som Ordfører, og med det Vidnesbyrd, Jepsen-Christensen, aflagde, er vort Møde blevet beriget. Tak for i Dag!

Med „Dejlig er Jorden“ afsluttedes derefter det store Møde.

5.6.1924

Folkemødet i Mogenstrup

begynder den 5. Juni, Kl. 2½, med Taler af Forstanderne H. Begtrup og S. Kvaale fra Norge samt Pastor N. A. Jensen fra Møgeltønder.

Folkemødet paa Vordingborg Slotsplads

den 15. Juni (Valdemarsdagen) begynder Kl. 3.
Foredrag af Forstanderne Grosen, Vallekilde, og R. Nielsen, Sørslev, samt Pastor Pog Petersen, Vaalse.
Adgang betales med 75 Øre.

P. I. V.

Emil Dam. Meinertsen.

Næstved Tidende 30.5.1924

Taler 1: Forstander **Holger Begtrup**, Frederiksborg højskole
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Holger_Begtrup

Taler 2: Højskoleforstander **Kvaale**, Norge

Taler 3: Pastor **N. A. Jensen**, Møgeltønder
http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kirke_og_tro/Pr%C3%A6st/N.A._Jensen

1169 betalende voksne deltagere a' 0,75 kr.

Næstved Tidende den 6.6.1924:

Folkemødet i Mogenstrup.

Som de foregaaende Aar et stort Møde.

Næstved.

Det kølige Vejr var just ikke aller bedst egnet til at drage Folk i Skoven, men der var dog mødt en ganske respektabel Tilhørerkreds, da Provst Meinertsen, Mern, fra Talerstolen paa den velkendte Mødeplads i Mogenstrup Skov i Gaar Eftermiddags indledede dette Aars Folkemøde. Flere kom til under den indledende Del af Mødet, saa Forsamlingen vel nok talte 1500 a 1600 Mennesker, og det var som sædvanlig en Tilhørerskare, der fulgte godt med.

Det var tre hver for sig gode Foredrag, der blev holdt, men grundet paa den store Mængde Referatstof fra Grundlovsdagens mange Møder og Fester her i vor Læsekrds maa vi denne Gang nøjes med et meget kortfattet Referat af Talerne.

Efter at Hostrops Sang til Ungdommen: „Det, som lysner over Vangen“, var sunget, indledede

Provst Meinertsen

med et Velkommen, idet han samtidig mindede om Dagens og Mødets Karakter. Vi skylder, fortsatte Provsten, vor Grundlov Tak for det Udviklingsgrundlag, den bragte os, ikke alene politisk og socialt, men ogsaa for Kirke og Skole og paa andre Omraader. Det er i Dag 75 Aar, siden Kong Frederik den Syvende satte sit Navn under Danmarks Riges Grundlov. Provsten mindedes fra sin tidligste Barndom, at han havde deltaget i Grundlovens 25 Aars Jubilæum ved en Fest paa Ulkestrup Bakker i Holbæk Amt, og mindede ligeledes om den Festlighed, der holdtes i Mogenstrup paa Grundlovsnes 50 Aarsdag i 1899, som bar Mærke af den dybe Kløft, den skarpe politiske Strid havde slaet ind i den for vor Folk. Saadan er det lykkeligvis ikke mere. Nu møder Kvinderne og Ungdommen ogsaa frem ved Grundlovsmøderne, og nu er der over Grundlovsdagen noget af den Sol, vi manglede tidligere.

Gid det danske Folk i uoverskuelige Tider maa kunne glæde sig over Frihedsbrevet fra 1849 og mindes de Mænd, som stod bag ved dette Værk: Biskop Monrad, Kong Frederik den Syvende, Lederen af den grundlovgivende Rigsforsamling, Professor Schouw. Et Leve for Grundloven i ærbødig Minde om de Mænd, der gennemførte den! (Hurra!)

Man sang: „For Bønder Himlens Fugle mer“, og

Holger Begtrup

Forstander Holger Begtrup

talte.

Grundloven har været et ydre Vilkaar for Livet, saaledes som det har blomstret her i Landet i de sidste 75 Aar. Den Frihed, Grundloven gav til at samles og føre Ordet, har haft sin store Betydning for denne folkelige Udvikling.

Taleren skulde dog ikke dvæle ved Mindet om Grundlovens Tilblivelse for 75 Aar siden, men derimod ved et andet Minde, et 100-Aarsminde, nemlig ved Aar 1824 og det, der da indlededes.

Det var en mørk Tid. Norge var 10 Aar forinden blevet skilt fra Danmark, og mange troede den Gang, at Danmarks sidste Time var ved at slaa. „Folket sov som Lig i Kiste“, saaledes som det blev skrevet, og Grundtvig vilde endog vide, at der paa den Tid var en Mængde Mennesker, der døde ligefrem af Sovesyge.

Aar 1824 betegner et Vendepunkt baade socialt og aandeligt. Kornpriserne begynder at stige. De havde været saa langt nede, at det knap kunde betale sig at saa og høste. Men det var dog ikke Kornpriserne, der mest bidrog til den Vending til det

bedre, som paa det Tidspunkt skete. Det var derimod den aandelige Vækkelse, ledsaget af en gudelig Vækkelse, som den Gang brød frem, et nyt, aandleigt Liv, der havde Øre for alt, hvad der kan bevæge et Menneskehjerte. Derfor blev der ogsaa Øre for Digtningen, og Digtere stod frem og sang i den folkelige Tone, der blev en vækkende Tone for hele Folket. Mænd som N. F. S. Grundtvig, Steen Blicher og Ingemann, for hvem Aar 1924 blev som en Nytaarsmorgen, de med Glæde forkyndte. Grundtvig pri-ste denne Nytaarsmorgen, og det samme gjorde Ingemann i Folkevisens Stil. „Valdemar den Store og hans Mænd“ blev netop skrevet i 1824.

Og samtidig med denne Vækkertale herovre fra Sjælland sad ovre paa den jydsk Hede en anden Digter, Steen Steensen Blicher, og skrev sine første Noveller: „En Landsbydegns Dagbog“, disse herlige, grundfolkelige Skildringer af Livet derovre i Jylland. Det var folkelig Tale.

Her i Sydsjælland havde man ogsaa sin folkelige Digter, men af en noget anden Støbning, Chr. Winther, der skrev om sin Fødested Fensmark, der „hæver sit Kirketelt“ osv. Og i 1824 skrev han sit første og bedste „Træs-nit“, dette jævne, folkelige Kunstværk, der handler om Kærligheden mellem Mand og Kvinde i Almuen, som det hed den Gang.

Forstander Begtrup citerede lange Brudstykker som Prøve paa, hvad Sydsjællands Digtets Værker indeholder, f. Eks. i „Henrik og Else“

Hr. Begtrup sluttede: Alle disse Digtere i Folkets Morgenstund fik deres store Betydning, fordi Digtningen har det store og dybe Kald, den har. Næst efter den kristelige Vækkelse er der intet, der har haft en saa stor Betydning som dette, at Digtningen har mødt Ungdommen og skærpet dens Øje for det højeste og bedste i Livet. Dette Folkeliv af Guds Naade, som den Gang begyndte at røre sig, maa aldrig glemmes. Et Leve for det aandsbaarne Folkeliv i Danmark! (Hurra! Bifald.)

Man sang „Jeg vil værges mit Land“, og

Højskoleforstander Kvaale, Norge, talte derefter over nogle, som han selv bemærkede, spredte historiske Træk fra sit Hjemland.

Det var Høvdingetanker fra en fjern Fortid og den nyere Tid, Hr. Kvaale opholdt sig ved, og Folkets Vilje til at lytte til og følge saadanne Høvdingetanker, hvad enten de blev formet i Olaf Trygvasons og Hellig Olafs Tid eller paa et langt senere Tidspunkt, da det var Mænd som Henrik Wergeland, Bjørnstjerne Bjørnson eller sidst, men maaske ikke mindst Ivar Aasen (Maalstriden), der gav Udtryk for Førernes Fyndord. I gamle Dage hed det: „Læg Langskibene frem“, og det samme hedder det nu om Dage, maaske med en lille Omskrivning som den, Bjørnson har givet det, naar han siger: „Jeg vil værges mit Land“. Det var Maalet i Fortiden, og det er Maalet i Nutiden for Norges Fremstød: at værges det gamle Land og samtidig staa som Brødre og gode Naboer Side om Side med de andre nordiske Lande.

Sluttelig kom Hr. Kvaale lidt ind paa det nyeste Spørgsmaal, der er kommet til at ligge Norge og Danmark imellem: *Grønland*. Man sporede, hvor Hr. Kvaales Hjerte er i denne Sag, men som den forstandige Mand, han er, gav han sin Mening om dette Spørgsmaal Udtryk i en meget hensynsfuld Form.

Det var paa en interessant Maade, Forstander Kvaale behandlede sit Emne, men Foredraget var af den Slags, der skal høres og ikke refereres.

Hr. K. hilstes med Bifald, da han sluttede.

Provst Meinertsen takkede de to Talere for de gode Bidrag, de hver især havde ydet til Mødet.

Forstander Begtrup takkede saavel Forstander Kvaale for hans Ord om Spørgsmaalet Grønland, som der er delte Meninger om, som Forsamlingen for den Opmærksomhed, hvormed man havde fulgt hans Foredrag. Det var en Slags „Generalprøve“ paa et Foredrag, han

skulde holde paa 45 Steder i danske Kredse i Amerika under et Besøg, han i den nærmeste Fremtid agter at aflægge derovre.

Fra Forsamlingen: Hils derovre!

Begtrup: Ja Tak, det skal jeg!

* * *

Ved Mødets Genoptagelse Kl. 6 talte

Pastor N. A. Jensen, Møgeltønder.

Det blev en fortrinlig Afslutning paa Mødet.

Pastor Jensen mindede om, at det var 78 Aar, siden det første Folkemøde blev holdt paa disse Egne. Det var i Vinteren 1846, og Mødet holdtes i Næstved. Der blev paa Mødet talt om den svejtsiske Skolemand og Pædagog, Pestalozzi, og den Forening, som da begyndte sin Virksomhed, blev kaldt Pestalozzi-Samfundet. Der blev imidlertid gjort Indsigelse mod dette Navn, som derefter blev ændret til „Danske Samfund“ for Næstved og Omegn. Et Par Maaneder senere, den 2. April, holdtes Møde igen, denne Gang med Præsten Fritz Bojsen, Skørpinge, senere Stege, som Taler, og Grundtvig havde skrevet en Sang til Mødet: „Vi har et gammelt Fædreland.“

Næste Aar var der atter Møde med Peter Rørdam, Mern, som Indleder, og N. F. S. Grundtvig holdt Foredrag. 11. April 1848, da Fædrelandet kaldte, samledes man atter i Danske Samfund til Møde, og Fritz Bojsen stod igen paa Talerstolen og talte om de store Ting, der var under Forberedelse, efter at Kongen havde givet Tilsagn om en fri Forfatning. Under Mødet indløb Meddelelse om Sejren ved Bou, en Meddelelse, der vakte stor Glæde.

Det var Kampen i Grænselandet, der meldtes nyt fra, og den-

ne Kamp i Grænselandet er fremdeles standende. Taleren vilde ogsaa fortælle lidt nyt fra denne Kamp, som den former sig nutildags i Grænselandet, og som Taleren selv til daglig staar midt i.

I det følgende meddelte Pastor Jensen en Række Træk fra denne Kamp og de Vanskeligheder, den danske Befolkning i Grænselandet har at kæmpe imod, og som ingenlunde er smaa. Det lader sig forklare; thi Sønderjylland har i Aarhundreder ligget som en Sten i Strandkanten, der er rullet frem og tilbage, snart overskyttet, snart paa det tørre, men stadig udsat. Og tro endelig ikke, at den Grænse, der nu er sat, ligger fast. Alt andet!

Tyskerne arbejder med Energi. Nederlaget har gjort dem stærke, og Grænsen vil engang blive forskubbet, enten nord paa eller syd paa. Fremfor alt maa der Arbejde til, om Stilingen skal holdes. Hvor der er Liv, vil der ogsaa være Arbejde. Vi har givet det tyske Mindretal alt, hvad der med Rimelighed kan forlanges. Vi Danske er jo blevet saa frisindede, at Sønderjyderne ikke altid kan forstaa det.

Det er alle Danskes Sag at være med i Arbejdet der, thi *vi har et Land dernede at tabe eller vinde!* (Bifald).

— — —

Provst Meinertsen sluttede Mødet med en Tak til Pastor Jensen for dette gode Indlæg. Men lad os ikke — tilføjede Provsten ... nøjes med at sige Tak. Lad os ogsaa vise vor Vilje til at være med i Arbejdet ved at yde en Skærv til Arbejdets Fremme. Pastor Jensen staar midt i Arbejdet for Rends Efterskole. Lad os yde et Bidrag til denne Skoles Bevarelse.

Dette skete derefter, og det var en saare værdig Afslutning paa dette Aars Mogenstrupmøde.

5.6.1925

Folkemødet i Mogenstrup

den 5. Juni begynder Kl. 2½. Pastor Jersin og Forstanderne J. Rosenkjær, Roskilde og Fr. Nørgaard, Antvorskov, taler.

Folkemødet i Vordingborg

Vældemarsdagen den 15. Juni begynder Kl. 3. Forstander Vedel, Krabbesholm, Pastor Jersin og fhv. Kirkeminister Pastor Povlsen taler.

Adgang til hver af Møderne 75 Øre.

Paa Indbydernes Vegne:

Emil Dam. Meinertsen.

Næstved Tidende 30.5.1925

Næstved Tidende den 7.6.1925:

Grundlovsdagens Folkemøder og Fester i Læsekredsen

Mogenstrupmødet

var denne Gang stærkere besøgt end de nærmest foregaaende Aar. Ved Tretiden, da Mødet var indledet, var der paa den smukke Festplads under de grønne Bøge samlet henved et Par Tusind Mennesker. Vejret i Gaar indbød ogsaa til Fest, smilende Sommervej, som det var fra Morgen til Aften.

Forstander Dam, Brøderup, indledede paa Indbydernes Vegne med et Velkommen og mindede om, at dette Møde var det 20. i Rækken af Mogenstrupmøderne. Da vi begyndte at holde Møde her, fulgte vi en gammel Tradition her paa det Sted, hvor der skal have været en hellig Kilde, og hvor der i ældre Tider holdtes de store Kildemarkeder. Lægedomskilder tror vi vel ikke mere paa, men i Stedet for har vi paa denne Dag faaet en Ordets Kilde til at oplyse om, hvad vi har at leve for i Folk og Hjem, i Skole og Kirke. Vi haaber, at Ordets Kilde fremdeles maa rinde her paa dette Sted til Vækst og Grøde i Folkelivet.

Indlederen sluttede med at motivere et Leve for Grundloven.

Forstander Rosenkjær,
Roskilde Højskole,
var Dagens første Taler.

Det er i Dag en folkeligt Festdag, og Naturen har klædt sig til Fest. Men de Forhold, vi lever under i Øjeblikket, kan ikke andet end kaste deres Skygge ind over Festbilledet.

Med den Industrialisme, vi er kommen ind i under de moderne Arbejdsforhold, denne Arbejdets Specialisering, hvor de tusinde Hjul griber ind i hverandre, er det blevet saadan, at er der blot et Hjul, der gaar i Staa, er vi udsat for, at hele Maskineriet gaar i Staa, saaledes som man har set det i den sidste Tid.

Vi lever i Industrialismens Tegn, og selv den eneste virkelig frie Mand i Landet, Bonden, er ikke længer saa fri, som hans Forfædre var.

Spørgsmaalet under saadanne Forhold er da, hvorledes vi skaber de indre Betingelser, der svarer til de ydre. D. v. s. Betingelser for et folkeligt Fællesskab, Menneske iblandt Mennesker.

Man ser saa ofte, hvorledes det enkelte Menneske stræber for sig selv, for at skaffe sig en Plads i Solen, som det hedder. Man søger at skaffe sig den bedst mulige Plads uden Hensyn til sine Medmennesker. Men bag disse Bestræbelser ligger andre, der siger, at der ogsaa skal være et Fællesskab med det Folk og Samfund, hvori vi lever. Vi har et folkeligt Fællesskab; vi føler os alle som Danske, som et Led den Kæde af Slægter, der har været med til at bygge og præge det Land, som er vort.

Taler 1: Forstander **Jens Rosenkjær**, Roskilde Højskole

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskolel%C3%A6rer/Jens_Rosenkj%C3%A6r

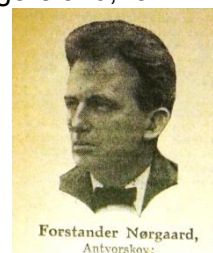
Taler 2: Forstander **Frederik Nørgaard**, Antvorskov Højskole

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Frederik_N%C3%B8rgaard

Taler 3: Pastor **Jersin**, Herlufmagle/ Væggerløse
1482 betalende voksne deltagere a' 0,75 kr.

Jens Rosenkjær

Forstander Nørgaard,
Antvorskov.

Netop i vore Dage, da saa mange Skel drages, skal det huskes, at vi trods alle Skel skal vedgaa et Fællesskab og være med til at bygge Bro i Stedet for at drage Skel.

Ikke mindst for kristne Mennesker er her en Opgave at tage op. Hvad vi ejer, er altsammen betroet Gods, som vi har faaet at forvalte, en Gave og en Opgave, som vi senere skal gøre Regnskab for.

Paa en folkelig Festdag som denne skal vi mindes om, at der er og skal være et folkeligt Fællesskab med Ret til for den enkelte at leve sit eget Liv, men ogsaa med Ansvar overfor de Mennesker, blandt hvilke vi lever. Lad os ønske, at det indre Fællesskab maa staa i Forhold til det ydre, saa det bliver Menneske blandt Mennesker.

Forstander Nørgaard,
Antvorskov,

talte ud fra Høstrups Ungdomsang: „Det som lysner over Vangen“ om Ungdommen og til Ungdommen.

Hvis man vil lære et Menneske og dets Karakter at kende, kan der gaas forskellige Veje. Man kan f. Eks. spørge: Hvad drømmer han eller hun om? D.

v. s. hvilke vaagne Drømme har det unge Menneske. Eller man kan spørge: Hvilket Selskab søger det unge Menneske? Hvad er han eller hun bange for? Bruger du mange Penge og hvad bruger du dem til? Hvad beder du til Gud om? Eller hvad bruger du din Fritid til?

Det egentlige og sande Billede faar man ofte af et Menneske, naar man ser, hvorledes det bruger sin Fritid. I Fritiden er man sin egen Herre, og derfor er det ofte saadan, at det inderste i et Menneske aabenbarer sig stærkest i Fritiden.

Hvis man følger unge Mennesker i deres Fornøjelser, vil man tit kunne faa et Billede af vedkommende ved at se, om Glæden søges der, hvor den er stakket, eller der, hvor den er varig.

Fornøjelser skal man ikke tage fra de unge, men man skal vogte sig for at blande uensartede Ting sammen. Tale og Dans og Gøgl imellem hinanden kan være pinagtig, navnlig for Taleren.

Som Regel er det saa, at man lærer bedre et ungt Menneske at kende i sin Fritid end i Arbejdstiden. Redaktør Wiinblad havde uden Tvivl Ret, da han paa sin 70-Aars Fødselsdag bemærkede som sin Erfaring, at der er flere Mennesker, der bliver ødelagt i deres Fritid end i deres Arbejdstid.

Man skal have Orden i Sagerne og være optaget af noget, der værner. Det giver Indhold og modner til Fremtiden.

Man skal heller ikke være bange for det Arbejde, der kommer hele Samfundet til gode, det offentlige Liv, Politik, og jeg er ikke bange for at sige Partipolitik. Der siges vel, at der er saa meget larmende og frastødende i Politik. Javel, det er der ogsaa paa Overfladen. Men dybere ned er der ogsaa noget af Værdi.

Som Asmund Gleeup sagde: Politik er praktisk Kristendom. Det var ved Hjælp af Politik, at Stavnsbaandet blev løst for vore Forfædre, og hvilke Fremskridt og Goder førte dette Stykke Politik ikke med sig. Eller som Vilhelm Lassen sagde, da han stod i Folketinget og talte om Tiendeloven: Al Politik er Historie. Kan vi i det offentlige Liv ud fra dette Synspunkt gøre et Arbejde, da bliver det til Gavn for ens Folk og til Lykke for en selv.

Pastor Jersin,
Herlufmagle.

Pastor Jersin tog sit Udgangspunkt fra H. C. Andersens Æventyr: „Alt paa rette Plads“, og mindede om, hvad det betydte, at enhver kommer paa sin rette Plads.

Professor Edv. Lehmann har for nogle Aar siden skrevet en Artikel om Lighedens Land, og dette Land var Danmark. Han gjorde heri bl. a. opmærksom paa, at hvor Ligheden bliver saa fremtrædende som her, gaar det ud over Friheden. I andre Lande, Frankrig f. Eks., hvor man møder Ordet Frihed overalt, mærker man ikke meget til Ligheden. Der er der et dybt Svælg mellem Folkeklasserne.

Dette dybe Svælg kender vi ikke her i Landet. Her gaar Bestræbelserne ud paa at skaffe alle en Plads i Solen.

En Tid med Bestræbelser i den Retning fik man i 1848, da det blæstes i Folkets Lur, at alt skulde paa rette Plads. Selv den gamle Højremand, Carl Ploug, skrev i sine sidste Dage et Digt om „Hejmdal“, der blæser saa kraftigt i sin Lur, at alle Skille-mure mellem Sale og Hytter falder.

Begejstringen fra 1848 kunde ikke holde sig. Det var heller ikke at vente. Allerede i 1849 begynder man at trække politiske Skillelinier mellem National-liberale og Bondevenner, Hippo-

drompartiet og de gamle Kon-servative.

I Holbæk gik de politiske Bølger højt, og i Næstved og Præstø blev Bønderne stenet ud af Byen. Rørende var det paa den Tid at se, hvorledes Bønderne slog Kreds om deres egne Kandida-ter, hvor lidet talende de end var.

Man mindes Valget til den grundlovgivende Rigsforsamling i Efteraaret 1848, da VæverHansen fra Mern blev valgt i Præstø, ham, om hvem Aarestrup skrev sit Smædedigt. Der var Fejlgreb hist og her, men trods disse maatte det forbavse, at man fik en Samling Mænd i den grundlovgivende Rigsforsamling som den, man fik. Folkeaaanden fra 1848 var i den stærk nok til at bære Grundloven frelst igennem.

Det skal man ikke glemme Bondevennerne, at de for det Heles Vel bøjede sig for at faa Grundloven ført igennem.

Men det skal heller ikke glemmes, at man paa den Tid havde en Konge, der var paa sin rette Plads. Der var meget ved denne Konge, som ikke var kønt eller godt; men han havde en særlig Evne til at være Udtryk for den Stemning, der var oppe i Folket.

Det betød noget. Man sang den Gang: „Vi byde Fjenden

Trods, naar Kongen er med os“. Kongen var med sit Folk, og derfor elskede man ham trods alle hans Fejl, og den Konge skal vi mindes alle Vegne, hvor der holdes Grundlovsfest.

Pastor Jersin sluttede sin Tale, der hilstes med Bifald, med at fremhæve den Lykke, det er i vor Tid, at der er saa mange Veje og Midler, Ungdomsskolerne f. Eks., til at hjælpe de unge frem til at finde deres rette Plads i Livet, baade for Gud og Mennesker. Og for alt andet Fællesskab skal vi ikke glemme det største af alt Fællesskab: Guds Menigheds Fællesskab. Det Fællesskab, gennem hvilket vi følges ad saadan, at enhver finder sin rette Plads baade for Tid og Evighed.

Forstander D a m sluttede derefter Mødet med en Tak til Talerne og den opmærksomme Tilhørerskare samt en Tak til Skovens Ejer, Hofjægermester Wolff Sneedorff for den Velvilje, han Aar efter Aar udviser overfor Folkemøderne. Inden Forsamlingen opløstes, sang man: „Dejlig er Jorden“.